

„סדר“ תש”ח כהלכתו

— — — „והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה“ — היה לנו עתה למסלול רגיל של חיים. מחננו רוגש במאמץ המלחמה. כוחות האדם שלו, על הגברים והנשים והטף, מתאזרים כולם יחדיו לצרכי הייצור והמגן כאחד, למשק ולנשק.

רבו המגויסים, אשר יצאו לחזיתות „איש-שם“. גדול המחסור בידיים עובדות. אין סופר את שעות העבודה והשמירה. אין סופר את „ימי-הגיוס“, אין סופר את התפקידים המוטלים על כל אחד. אין מודד את העייפות, אין מתאונן... שעת חירום היא לנו.

העם שומר במשך אלפים שנה את זכר יום צאתו מבית-עבדים, העם אשר זה שנות אלפים שר את הפזמון רווי-הצער „השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין“, קם והיה לעם לוחם. התאזר לבצע את ההבטחה ההיסטורית. וקשים נפתולי המלחמה...

בין כה וכה — וחג הפסח מתרגש ובא. העומר בשל בשדות. הנחוג את חג הפסח כרגיל גם השתא? אבל כיצד נחוג וחללינו מתרבים וחדר-התרבות היה לחדר-מתים? כיצד נחוג ויום נקרא בחרדה את רשימת המסגרות השחורות בעתון ובתוכן בנים ובנות יקרים שהתחנכו במשקנו, הנערים מחברות ה„נוער העולה“, נוער הארץ שלמד בבית-הספר שלנו, חברי קבוצות, אשר קיבלו במשקנו את הכשרתם? כיצד נחוג וליבנו מלא חרדה לבנינו ובנותינו וחברינו המגויסים בחזיתות המרוכות בארץ? יש כי תיאנח האם: אני מחלקת כיום את הציבור לאלה שיש להם בנים בחזית, ולאלה אשר „פטורים“ מדאגה זו.

כיצד נחוג ובנותינו הצעירות, בטרם בשלה אהבתן, היו לאלמנות? וכיצד נחוג מטעמי בטחון? מה רבים סימני השאלה: הנצא את הגדר לקצור את העומר? הנכנס כרגיל את ציבורנו הגדול על מאות ילדיו ואורחיו מסובין בצוותא לסעודת ה„סדר“? מנין נמצא את הזמן, את הכוח, את אורך-הרוח ושלות הנפש להתכונן כרגיל להגדת הפסח בציבור כמסורת משקנו? (מי לא שמע על פסח יגור?) הייתכן להשתחרר מתוך השמירה, מעבודת הביצורים, למען השתתף בחזרת המקהלה? הדבר שנוי במחלוקת. ברם, חוק הרצון להטעים, אף כלפי עצמנו, כי נמשיך ב„חיים הרגילים“ אף ביחס לחג, הוא החג אשר אין דומה לו כסמל למאבקנו — חג הפסח, חג החירות. מדיינות וועדות התרבות והבטחון על ביצוע ה„סדר“ בהתאם לתנאי הזמן.

למפקד על השמירה נוספה עוד דאגה: לשחרר את חברי המקהלה בערבים מסויימים מהשמירה למען יוכלו לקיים את החזרה על הגדת הפסח. מתכנסת ועדה לחדש את תוכן ההגדה ולהתאימה לאלה הימים. יגרעו, אף יוסיפו.

על-אף צימצום מנות המזון וניתוק התחבורה מחיפה, מתכנן המטבח את התפריט של הארוחה החגיגית. על-אף „חוסר ידיים עובדות“ מוסיף סידור-העבודה פועלים ופועלות להחיש את סידורי החג.

והימים הם ימי מתיחות רבה. בלתי פוסקת היא תנועת „כובעי הגרב“ בחצר. הימים ימי הקרבות העזים על משמר-העמק ורמת-יוחנן. בשתי החזיתות משתתפים בנינו וחברינו והלב חרד לתוצאות הקרב ולחייהם.

הימים הם אף ימי התחדשות הקרב על חיפה ואנו חוליה פעילה בשרשרת הפעולות. הרובים „גחו ממחבואיהם“, איש איש ורובהו על שכמו. אין איש-עמדה מניח מידו את הרובה

לא בעבודה, לא בחדר-האוכל, לא באסיפה ולא בשיחת חברים, אף לא בחזרות המקהלה לקראת הפסח.

חדר התרבות שוב היה לחדר-מתים, כי חיילים יקרים לנו בכל החזיתות האלה. ההלוויות המתרבות נעשות בחטיפה ודממה בוכיה. אף הזוהרות מדכאת, כשהשער נסגר אחר המלווים המעטים ורוב הציבור האבל נעצר ליד השער למען להקשיב ל"יריות הכבוד" על קברי לוחמי-עצמאות-ישראל.

שתי חברות ותיקות ומתמידות במקהלה, אשר שיבה זה מזמן זרקה בשערך, נעדרו לפתע מהחזרות של המקהלה. אחת נתאלמנה, השניה שיכלה בת. שניהם נפלו בתפקיד מגן. על לוח המודעות שבחדר-האוכל מתנוססות מסגרות שחורות, המבשרות את שמות אלה, אשר אינם כבר אתנו.

באזירה זו מתאספת המקהלה ל"שבת שירה". החברות הוחלפו בתורנות-שבת כמטפלות, כאמהות, כי הציבור חייב את חברי המקהלה להשתתף בהכנות, ואף כי הלב דואב. "התאספנו, אבל לא יכולנו לפצות פה לשיר, התפורנו ובזבזנו יום" — סיפרה למחרת חברה באסיפה.

שוב התכנס הציבור לדיון על החג. היושב-ראש פותח את האסיפה ורובהו על שכמו. קמים מהססים: הייתכן, כי נחוג השנה כרגיל? אין השעה כשרה לכך. ברם, שוב ניצחו בעלי האמונה והרצון החזק והבלתי-נרתע. וכזו היתה ההחלטה: השומרים ישמרו בעמדותיהם! העובדים בביצורים ימשיכו לבצר! הנהגים יסתכנו! המגינים יילחמו! — והמקהלה תשיר! יגור תחוג את חג הפסח כהלכתו.

ויהי בחצי הלילה... והוא חצי הלילה של ערב-פסח, הנחשב אצל יהודי בעל מסורת כבר להתחלת החג. הערב לא הספיקה המקהלה להתכנס לחזרתה האחרונה, כי לפתע נעשינו חלק בחזית חיפה. והוא יום יריות לנו, תכופות וקרובות, יום אזעקות לילדינו ויום חללים וסכנה לציבורנו. ארוחת הערב נאכלה במתיחות, בחפזון ובאפלה כמעט, כי נותק זרם החשמל. ויהי בחצי הלילה, בסגנון ההגדה — והוא ליל הקרב על חיפה.

ויהי לילה ויהי בוקר יום שישי, ערב-פסח. ערב חג החירות, כי הגיעתנו בשורת נצחון חיפה. עוד טרם בוא העתון הגיע קול המבשר, "קול ההגנה": "האויב בחיפה הוכרע. תבוסתו שלמה. כוחותינו שולטים בעיר — צבא ההגנה בארץ-ישראל!" לחיים! לעצמאות! לנצחון! גל של שמחה עבר במחנה. ההורים הזקנים שיבחו את "נס יציאת חיפה" העולה על נס יציאת מצריים. "פארשטעלטע נסים" — הרהרו ההורים. אף כי התקשה המטבח בהכנותיו בגלל ניתוק התחבורה מחיפה, אף ניתוק החשמל הכביד, בכל זאת הוגברו ההכנות במאמץ נוסף. המקהלה התאספה לחזרה דחופה, חברינו האמנים קישטו את חדה"א ביצירותיהם, בתמונות ובפסלים. הופיעו על הקירות אף פסוקי ההגדה בעיטורים ססגוניים, מעשה ילדינו, שהישרו אורית חג בחדר האוכל.

כך "אף על פי כן" ו"למרות הכל" הסב ציבור יגור בליל-פסח זה על מאות חבריו וחברותיו, העולים החדשים מקפריסין, פליטי המחנות ולוחמי הגייטאות — אף עולי אנית "יציאת אירופה" בכלל, על ילדיו ועל ילדי העולים, אשר מצאו בקיבוץ את ביתם, ועל חטיבות המגן המתארחות במקום. וההגדה הושרה כמסורת יגור ברוב עם.

כך חגגו במשק יגור בשנת תש"ח, שנת מלחמת ישראל על עצמאותו, חג הפסח כהלכתו.

שולמית אמיתי

(מתוך ספר יגור)